

PROBLEMY W FINANSOWANIU PRZEDSIĘWZIĘĆ INNOWACYJNYCH W MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTWACH

DAGMARA K. ZUZEK

Streszczenie

W niniejszym artykule podjęto problematykę finansowania działalności innowacyjnej. Ze względu na jej szeroki zakres, uwagę skoncentrowano na problemach małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) w dostępie do kapitału. Podniesiono również problem pomocy publicznej i jej znaczenia w procesach finansowania przedsięwzięć innowacyjnych

Słowa kluczowe: małe i średnie przedsiębiorstwa, innowacje, pomoc publiczna, finansowanie

1. Wprowadzenie

Rola małych i średnich przedsiębiorstw w gospodarce rynkowej jest znacząca. Wnoszą one wiele możliwości w zakresie kreowania innowacji, a tym samym rozwoju przedsiębiorczości i wzrostu konkurencyjności gospodarki. Wysoki udział w kształtowaniu PKB skłania do wzmacniania fundamentów funkcjonowania tego sektora oraz ułatwiania dostępu do innowacyjnych rozwiązań. Współczesne przedsiębiorstwo powinno stawać się organizacją innowacyjną, otwartą na nowości, postrzegającą z różnych perspektyw otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne, a jednocześnie wrażliwą na sygnały i oczekiwania rynku oraz gotową do wprowadzania zmian.

Jednym z warunków bycia innowacyjnym jest prowadzenie samodzielnej działalności badawczej i rozwojowej, która ma na celu doskonalenie prowadzonej działalności oraz określenie szans i zagrożeń występujących w otoczeniu, co w konsekwencji może prowadzić do przeformułowania celów działalności gospodarczej. Może to być również korzystanie z wyników takich prac prowadzonych przez organizacje zewnętrzne, ewentualnie realizowanie polityki wspólnych prac B+R z innymi organizacjami, prowadzących do wzrostu wiedzy niezbędnej w procesach innowacyjnych.

Konieczność rozwoju gospodarczego przez rozwój technologii, efektywne wykorzystanie i poszerzanie wiedzy, podnoszenie poziomu innowacyjności oraz zdolność do przyswajania nowych technologii w działalności gospodarczej determinują trzy podstawowe czynniki. Po pierwsze, działalność gospodarcza wymaga coraz obszerniejszej wiedzy. Pojawienie się i rozwój informatyki, łączności i technologii internetowych oraz technologii interdyscyplinarnych zmieniło społeczno-gospodarczą strukturę krajów i regionów. W krajach wysoko rozwiniętych zachodzi przemiana strukturalna na rzecz dziedzin przemysłu wymagających dużego wkładu innowacji, jak również kwalifikacji.

Po drugie, globalizacja rynków zmieniła dynamikę względnej przewagi. Wydaje się, że siła ekonomiczna kraju nie może być oparta wyłącznie na zasobach naturalnych i korzystnym stosunku nakładów kapitałowych do kosztów pracy („tania siła robocza”), a strategię rozwoju w żadnym stopniu nie powinny zakładać tych czynników jako dominujących. W ramach globalnej konkuren-

cji i skróconego czasu życia produktów, gdy konkurencyjność przedsiębiorstw należy mierzyć w skali rynku światowego, nieuniknionym czynnikiem gospodarczym staje się efektywność innowacji technologicznych. Strategie technologiczne występują jako obowiązujący element planów finansowych i ekonomicznych tych przedsiębiorstw, które chcą być konkurencyjne na rynku międzynarodowym. Nowoczesna technika jest kluczowym czynnikiem w handlu międzynarodowym, a wynalazki w zakresie produktów i procesów stają się niezbędne do stworzenia i utrzymania konkurencyjności.

Po trzecie, w teorii gospodarczej technika zajmuje istotne miejsce jako czynnik rozwoju gospodarczego. Uznaje się, że działania innowacyjne przedsiębiorstwa obejmują nie tylko inwestycje w aktywa materialne (maszyny, wyposażenie), ale także inwestycje w aktywa niematerialne, które mają podstawowe znaczenie dla ustalenia możliwości rozwojowych przedsiębiorstw poprzez wprowadzanie nowych technologii i produktów innowacyjnych. Zaliczyć do nich możemy: potencjał badawczo-rozwojowy, wytworzone technologie, wynalazki, zakupione licencje, zdolność projektowo-techniczna oraz poziom kwalifikacji kadry¹.

2. Możliwości finansowania działalności innowacyjnej a pomoc publiczna

Umożliwienie szerokiego dostępu do środków finansowych w wysokości wystarczającej do sfinansowania planowanych przedsięwzięć, zwłaszcza innowacyjnych jest zagadnieniem szczególnie ważnym w małych i średnich przedsiębiorstwach. Wynika to z faktu, że ich potencjał rozwojowy jest wielokrotnie niewystarczający do ubiegania się o środki przyznawane na zasadach komercyjnych. Dlatego też istnieje konieczność zwrócenia uwagi na zapewnienie dla nich alternatywnych źródeł finansowania, np. szeroko dostępnej pomocy publicznej. Istotną determinantą zdolności do konkurencyjności przez polskie MSP jest zwiększenie wielkości pomocy publicznej udzielanej dla tych podmiotów.²

Inaczej problem ten postrzega L. Balcerowicz, który uważa, że ograniczenie wielkości pomocy publicznej stanowi jeden z kluczowych czynników wywierających pozytywny wpływ na warunki gospodarowania.³

Omawiając zależność między pomocą publiczną a finansowaniem działalności innowacyjnej należy zwrócić uwagę na kilka aspektów. Po pierwsze ważne jest rozróżnienie pomiędzy udzielaniem pomocy publicznej dla przedsiębiorców w ogóle, po drugie ukierunkowanie tej pomocy w odniesieniu do procesów innowacyjnych, gdyż pomoc ta może przejściowo wspomagać przedsiębiorstwa w dążeniu do ich zwiększenia. Należy jednak zaznaczyć, że w takiej sytuacji powinna ona mieć charakter tymczasowy.

Analiza wielkości oraz struktury środków przyznawanych w ramach pomocy publicznej podmiotom sektora MSP w poszczególnych krajach Unii Europejskiej wskazuje na znaczące dysproporcje pomiędzy: poszczególnymi krajami członkowskimi byłej 15-ki oraz krajami- wcześniejszymi członkami UE, a państwami przyjętymi w roku 2004. Dla zilustrowania porównania należy przytoczyć fakt, że różnice pomiędzy wielkością tej pomocy w poszczególnych krajach byłej 15-ki w latach 1998–2000 przekraczały 100%. Należy również zauważyć, że w krajach

¹ Pavitt K., 1988, *International patterns of technological accumulation, Strategies in Global Competition*, N. Hood and J.E. Vahlne, eds. Beckenham, Croom, Helm,

² Poznańska K., 2004, *Pomoc finansowa dla małych i średnich przedsiębiorstw w UE*, „Współczesne Zarządzanie”, nr 2.

³ Balcerowicz L., *Polska wobec polityki gospodarczej Unii Europejskiej, prezentacja 20-05-2005*

unijnych od roku 2000 obserwowany jest nieznaczny spadek wielkości środków przyznawanych w ramach pomocy publicznej. Przykładowo, w okresie 1996–1998 średnia wartość pomocy publicznej wynosiła 266 EUR na 1 mieszkańca, by w latach 1998–2000 obniżyć się do poziomu 230 EUR.⁴

Wielkości pomocy publicznej w poszczególnych państwach członkowskich obniża się np. wartość pomocy publicznej (bez uwzględnienia sektorów: rolnictwa, rybołówstwa i transportu) wyniosła w roku 2005, 45 mld EUR, podczas gdy w latach 2001–2003 wyniosła ona 52 mld EUR, zaś w okresie 2003–2005, 47 mld EUR. Kolejnym aspektem, na który warto zwrócić uwagę jest kształtowanie się poziomu nakładów na prace B+R. Większości krajów członkowskich nie udało się wypełnić wymogu Strategii Lizbońskiej, zgodnie z którym minimalny udział nakładów na B+R winien kształtować się na poziomie 3% PKB (do roku 2010). Jedynymi krajami, które spełniły wyżej wymieniony wymóg były Finlandia i Szwecja, które to państwa cechowały się również najwyższym udziałem pomocy publicznej ukierunkowanej na B+R w wartości całkowitej pomocy. Pozostałymi państwami, w których udział pomocy publicznej na B+R ukształtował się w roku 2005 powyżej średniej unijnej (na poziomie 0,05%) były: Czechy, Słowenia, Francja oraz Niemcy.⁵

Problematyka pomocy publicznej i jej roli w stymulowaniu procesów innowacji na poziomie poszczególnych krajów jest w istotny sposób związana nie tylko z jej dostępną wielkością. Wydaje się, że czynnikiem o równie istotnym znaczeniu jest struktura pomocy publicznej determinująca cele, na które zostanie ona udzielona. Warto przy tym zauważyć, że obniżenie poziomu przyznawanej pomocy nie musi jednoznacznie przekładać się na zmniejszenie poziomu innowacyjności danej gospodarki, co związane jest przede wszystkim z możliwościami pozyskania środków na finansowania przedsięwzięć innowacyjnych z alternatywnych źródeł.

Tabela 1. Pomoc publiczna w Polsce przeznaczana na prace B+R w latach 2004–2008

wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007	2008
Wartość pomocy publicznej (mld zł)	16,4	4,8	5,9	6,5	14,4
Udział pomocy publicznej w PKB [%]	1,9	0,5	0,6	0,6	1,1
Wartość pomocy publicznej na B+R (mln zł)	114	153	128	168	174
Udział pomocy na B+R w pomocy publicznej [%]	2,6	8,4	5,8	5,3	3,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Roczników Statystycznych GUS, Warszawa, 2005, 2007, 2009.

Zwiększenie nakładów pozabudżetowych, w aktualnej kondycji przedsiębiorstw, będzie możliwe poprzez stworzenie odpowiednich instrumentów motywujących przedsiębiorców do poprawy swojej pozycji konkurencyjnej, szersze wykorzystanie w praktyce osiągnięć badawczo-rozwojowych oraz ułatwienia w dostępie do źródeł finansowania zewnętrznego.

⁴ State Aid Scoreboard Spring Update, 2002, Commission of the European Communities, Brussels

⁵ State Aid Scoreboard Report- Autumn 2006 Update, Commission of the European Communities, Brussels

W tabelach 2, 3, 4 przedstawiono trzy warianty kształtowania nakładów na naukę w PKB w latach 2004–2010. Spełnienie założeń I wariantu rozwojowego wymaga radykalnego zwiększenia nakładów budżetowych na sferę B+R z 0,34% PKB w 2004 r. do 1% PKB w 2012 r. Jest to możliwe tylko przy zachowaniu następujących warunków:

- wzrostu nakładów z budżetu państwa na naukę oraz wielokrotnego wzrostu nakładów pozabudżetowych,
 - rozwoju gospodarczego kraju.

Tabela 2. Założenia dla wzrostu nakładów na naukę w PKB do 2012 r. – I wariant rozwojowy*

Lata	Ogółem nakłady na B+R (w % PKB)	Udział budżetu państwa (w % PKB)	Udział nakładów pozabudżetowych (w % PKB)
2004	0,64	0,34**	0,30
2005	1,25	0,55	0,70
2006	1,50***	0,60***	0,90***
2007	1,80	0,65	1,15
2008	2,20	0,75	1,45
2009	2,60	0,85	1,75
2012 ¹	3,00	1,00	2,00

Źródło: Opracowanie własne.

* Wariant oparty na ścieżce rozwojowej wynikającej z Narodowego Planu Rozwoju na lata 2004–2006 i pozwalający osiągnąć poziom najbardziej rozwiniętych krajów UE.

**Wskaźnik wynikający z budżetu państwa na rok 2004.

***Osiągnięcie w roku 2006 tego poziomu nakładów wynika z założeń Narodowego Planu Rozwoju 2004–2006.

¹ Prognoza.

Alternatywą dla wariantu I, w którym Polska mogłaby osiągnąć dynamikę wzrostu gospodarczego zbliżoną do najbardziej rozwiniętych krajów UE, jest przekroczenie w 2012 r. aktualnego średniego poziomu udziału nakładów na B+R w PKB w Unii Europejskiej (tabela 3).

Tabela 3. Założenia dla wzrostu nakładów na naukę w PKB do 2012 r. – II. wariant rozwojowy*

lata	Ogółem nakłady na B+R (w % PKB)	Udział budżetu państwa (w % PKB)	Udział nakładów pozabudżetowych (w % PKB)
2004	0,64	0,35	0,30
2005	0,90	0,55	0,35
2006	1,05	0,60	0,45
2007	1,30	0,65	0,65
2008	1,64	0,75	0,90
2009	1,90	0,85	1,05
2012 ¹	2,20	0,80	1,40

Źródło: Opracowanie własne.

*Wariant oparty na ścieżce rozwojowej pozwalający osiągnąć aktualny średni poziom krajów UE.

¹ Prognoza

W wariancie tym założono, że rzeczywiste efekty działań wspierających poprawę konkurencyjności przedsiębiorców oraz zastosowanych instrumentów motywacyjnych i wsparcia instytucjonalnego zaczną być zauważalne we wskaźnikach makroekonomicznych od 2007, tak jak wynika to z prognoz zawartych w Podstawach Wsparcia Wspólnoty.

Analizując prawdopodobieństwo realizacji wymienionych wyżej wariantów rozwojowych należy podkreślić, że w obecnej sytuacji gospodarczej kraju, z perspektywy wielkości wydatków na B+R i ich przewidywanego udziału w PKB w 2004 r. oraz prognozowanego w Średniookresowej strategii finansów publicznych wzrostu PKB z 861 mld zł w 2004 r. do 1 biliona 85 mld zł w 2007 r., bardziej realne wydaje się uzyskanie wyniku 2,2% udziału nakładów na naukę w PKB w 2012 r.

Przeciwnieństwem dla wariantów rozwojowych jest wariant stagnacyjny, w którym zakłada się brak wzrostu nakładów budżetowych na naukę lub ich wzrost minimalny, co spowoduje, że cały ciężar finansowy rozwoju sfery B+R będzie spoczywał po stronie przedsiębiorców. Państwo ograniczy się jedynie do stworzenia ułatwień organizacyjno – prawnych, które zawarte będą przede wszystkim w ustawie o wspieraniu działalności innowacyjnej (tabela 4).

Tabela 4. Założenia udziału nakładów na naukę w PKB do 2012 r. – wariant stagnacyjny

Lata	Ogółem nakłady na B+R (w % PKB)	Udział budżetu państwa (w % PKB)	Udział nakładów pozabudżetowych (w % PKB)
2004	0,64	0,34	0,30
2005	0,66	0,34	0,32
2006	0,68	0,34	0,34
2007	0,85	0,34	0,51
2008	0,85	0,34	0,51
2009	1,00	0,36	0,64
2012 ¹	1,00	0,36	0,64

Źródło: Opracowanie własne.

¹ Prognoza.

3. Aktywność innowacyjna a sektor MSP

Niska konkurencyjność polskiej gospodarki jest odzwierciedleniem efektywności funkcjonujących w niej podmiotów gospodarczych. Stymulatorem procesów pobudzających wzrost konkurencyjności przez innowacje jest zintensyfikowanie wysokiego poziomu procesów innowacji organizacyjnych i technicznych w małych i średnich przedsiębiorstwach, które charakteryzują się wysoką elastycznością w reagowaniu na zmianę sytuacji gospodarczej.

Niestety w Polsce przedsiębiorstwa z sektora MSP odnotowują stosunkowo niski poziom innowacyjności, co skutkuje ich niską konkurencyjnością na poszczególnych rynkach. Podmioty te nie spełniają warunków niezbędnych do uzyskania przewagi konkurencyjnej, którą osiąga się przez kreowanie produkcji i usług wytwarzanych przy zastosowaniu nowoczesnych technologii.

Koniecznym warunkiem konkurencyjności produkcji i usług jest innowacyjność, która może przybierać formę działań technicznych, organizacyjnych, finansowych i rynkowych (marketingo-

wych) podejmowanych w celu skonstruowania lub wdrożenia nowych lub znacznie ulepszonych produktów i procesów⁶. Według większości ekspertów to właśnie technologia jest najważniejszym czynnikiem wpływającym na wzrost innowacyjności przedsiębiorstwa. Jednak przedsiębiorcy uważają, że nie stanowi ona klucza do sukcesu, widzą go natomiast w dostępie do źródeł finansowania, wielkości kapitału, szkoleniach i marketingu, efektywnych sieciach dystrybucji oraz niższych cenach surowców i materiałów. Oprócz tej rozbieżności, poważnym problemem wielu polskich MSP jest zdekapitalizowany majątek, który cechując się niską rentownością uniemożliwia wdrażanie procesów modernizacyjnych.

Brak powiązań między podmiotami gospodarczymi a sektorem badawczo-rozwojowym oraz niski udział wyrobów i usług wysokiej techniki w polskim eksporcie (3,8% w 2005 roku) skutkuje niewykorzystaniem potencjału obu tych sfer do poszukiwania nowatorskich rozwiązań w celu poprawy konkurencyjności całej gospodarki. Ponad 90% przedsiębiorstw nie współpracuje ze sferą badawczo-rozwojową. W 2005 roku wśród małych firm 6% deklaruje współpracę z ośrodkiem naukowym, instytutem badawczym, czy uczelnią wyższą.

Czynnikiem, który w istotny sposób może przyczynić się do rozwoju ekonomicznego jest dostęp do funduszy strukturalnych. Ma to kluczowe znaczenie przede wszystkim dla podmiotów sektora małych i średnich przedsiębiorstw, dla których pozabankowe źródła finansowania stanowią niekiedy podstawową, jeżeli nie jedyną możliwość sfinansowania planowanych zamierzeń badawczych i rozwojowych.

Możliwości w zakresie finansowania działalności przedsiębiorstw sektora MSP, w tym podejmowanych przez te podmioty przedsięwzięć inwestycyjnych pozostają niewątpliwie jednym z kluczowych wyznaczników nie tylko ich zdolności do przetwarzania na coraz bardziej wymagającym rynku, ale również rozwoju w perspektywie długoterminowej. Z badań przeprowadzonych przez Bank Światowy wynika, iż to właśnie ograniczenia finansowe są elementem uniemożliwiającym osiągnięcie przez małe i średnie przedsiębiorstwa ich potencjału rozwojowego.⁷

⁶ J. Baruk, *Wiedza i innowacje jako źródło przewagi konkurencyjnej*, „Gospodarka Narodowa” nr 4/2001, s. 20–34.

⁷ World Bank-2, *Doing business 2007-how to reform*, www.worldbank.org

Tabela 5. Czynniki opóźniające procesy innowacyjne wg rodzajów i wielkości przedsiębiorstw [%]

Czynniki utrudniające działalność innowacyjną	Ogółem	w tym przedsiębiorstwa:		
		Małe	Średnie	Duże
I. Czynniki ekonomiczne				
wysokie koszty innowacji	41,6	47,1	46,2	39,3
wysokie oprocentowanie kredytów	39,4	46,8	35,9	20,5
brak właściwego źródła funduszy	35,4	38,6	30,4	29,7
zbyt wysokie przewidywane ryzyko ekonomiczne	25,1	43,8	41,6	19,6
II. Czynniki wewnętrzne				
„sztywność” organizacyjna	17,3	11,0	9,7	17,4
brak informacji na temat technologii	13,1	8,8	8,6	15,1
brak informacji na temat rynku	10,0	3,2	6,4	9,1
brak wykwalifikowanego personelu	9,8	13,3	10,8	12,8
III. Pozostałe czynniki				
Uregulowania prawne, normy, przepisy	24,8	26,9	20,3	22,4
Brak reakcji klientów na nowe produkty	14,8	16,6	22,3	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Grzybowska B., *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw...*, 2002, Warszawa.

Analiza poszczególnych obszarów działalności i rozwoju sektora MSP w Polsce oraz możliwości realizowania przedsięwzięć innowacyjnych przez te podmioty pozwalają sądzić, że zdolność innowacyjna przedsiębiorstw MSP jest w znaczącym stopniu uwarunkowana, oprócz czynników o charakterze finansowym. Do kluczowych należy zaliczyć uwarunkowania prawne, przykładowo w postaci stopnia złożoności i przyjazności przepisów oraz procedur w zakresie założenia, a następnie prowadzenia działalności gospodarczej, a także związane z tym wsparcie instytucjonalne.

Rozwiązaniem, które może stanowić alternatywne zastosowanie jest możliwość korzystania przez przedsiębiorców z kredytu technologicznego na sfinansowanie inwestycji w postaci: zakupu innowacyjnych technologii lub wdrożenia technologii wytworzonej przez przedsiębiorcę we własnym zakresie, a następnie uruchomienia przy jej wykorzystaniu produkcji wyrobów nowych lub zmodernizowanych. Za dodatkowy czynnik stanowiący o potencjalnej atrakcyjności omawianego narzędzia dla małych i średnich przedsiębiorców są warunki kredytowania w postaci dostępnej karencji spłaty, a także poziomu oprocentowania.

4. Dostęp do źródeł finansowania a zmiany poziomu innowacyjności

Istotna wydaje się konieczność podejmowania przez przedsiębiorstwa działań zwiększających poziom innowacyjności oraz wyszczególnienia czynników determinujących możliwości wzrostu w tym zakresie. Do najważniejszych z nich możemy zaliczyć:

1. Zdolność do podejmowania innowacji,
2. Umiejętność chłonności innowacji,
3. Zdolności do wzmocnienia pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw,
4. Kompetencje rozwoju innowacyjności produktowej,
5. Zdolności innowacyjne potencjału techniczno-technologicznego,

6. Umiejętność wzmocnienia konkurencyjności kosztowej,

7. Zdolność finansowania działań innowacyjnych i działań wspierających konkurencyjność rynkowa.⁸

Małe i średnie przedsiębiorstwa w Polsce wdrażają dużo innowacji zwłaszcza procesowych, czyli usprawnień sposobu wytwarzania towarów, jak i nowych wyrobów (innowacji produktowych). Świadczy o tym poziom nakładów inwestycyjnych w budżetach innowacyjnych firm. W latach 2007–2009 przeciętnie około 15% małych przedsiębiorstw oraz 32% średnich zastosowało nowe procesy w wytwarzaniu produktów. Nowe lub ulepszone wyroby w tym samym okresie wdrożyło 12% małych i 27% średnich firm. W większości innowacji produktowych dotyczyło to nowych wyrobów dla rynku, a nie tylko dla danego przedsiębiorstwa.

W latach 2007–2009 sprzedaż wyrobów nowych i zmodernizowanych małych przedsiębiorstw wyniosła około 2,5 mln zł w jednej firmie, czyli mniej więcej 820 tys. zł na rok a nakłady na innowacje w 2009 roku 310 tys. zł. Natomiast sprzedaż wyrobów innowacyjnych w średnich firmach wyniosła średnio w analizowanym okresie 9 mln zł, czyli około 3 mln zł na rok a nakłady w 2009 roku 1,6 mln zł.⁹

Dlatego w Polsce, głównie ze względu na potrzebę obniżenia stopy bezrobocia, bardzo istotne są innowacje produktowe, które otwierają nowe rynki zbytu dla przedsiębiorstw a tym samym zwiększają możliwości zatrudnienia w sektorze małych i średnich firm. Bardzo istotne jest to, że w analizowanym okresie lat 2007–2009 innowacji produktowych było więcej o 4% niż w okresie poprzednim (latach 2000–2006). Natomiast nowe procesy wdrożyło o prawie 10% przedsiębiorstw więcej niż w poprzednich latach.

5. Podsumowanie

Innowacje w dobie globalizacji są najważniejszym elementem międzynarodowej walki konkurencyjnej. Rozwój innowacyjności staje się głównym wyznacznikiem nowoczesności i konkurencyjności gospodarki krajowej. Chęć państwa w zakresie wspierania działalności innowacyjnej przejawia się w udostępnieniu szeregu podmiotów i instrumentów wspierających. Mają one na celu oprócz stymulowania, zmienić strukturę nakładów na innowacyjność (wzrost nakładów dotąd malejących na prace badawczo-rozwojowe, szkolenia oraz zakup i rozwój nowych technologii). W tym kontekście wspierana i promowana jest innowacyjność na poziomie krajowym i międzynarodowym (określana jako innowacyjność średnia i wysoka). Działania innowacyjne o takim charakterze i zasięgu generują najwyższą wartość dodaną dla gospodarki i przedsiębiorstw, a co za tym idzie w największym stopniu przyczyniają się do umacniania zdolności konkurencyjnej polskiej gospodarki w wymiarze międzynarodowym.

Konkurencyjna gospodarka oparta na wiedzy, zdolna do zrównoważonego wzrostu możliwa jest do osiągnięcia tylko wtedy, gdy funkcjonujące w niej podmioty cechować będą się wysokim stopniem innowacyjności. Jednym z podstawowych czynników zwiększenia innowacyjności jest odpowiednie wspieranie finansowanie działań zmierzających do wzrostu inwestycji w badania i rozwój. W Polsce głównym „podmiotem” ponoszącym nakłady na działalność badawczo-rozwojowa był dotychczas budżet państwa, co stanowiło jednocześnie główne źródło finansowania

⁸ Pawłowski J., *Diagnoza potencjału innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw*, „Przegląd Organizacji” 2005.

⁹ Zuzek D., 2010, *Innowacje produktowe w sektorze MSP przemysłu spożywczego w Polsce jako istotny czynnik konkurencyjności*, *SERIA*, Tom XII, z.3, s. 444–449.

przedsięwzięć innowacyjnych. Należy jednak dążyć do zmiany struktury finansowania w kierunku alternatywnych źródeł. Zakładając, że struktura wydatków na badania i rozwój w Polsce powinna być podobna do struktury wydatków w krajach wysoko rozwiniętych (gdzie około 2/3 wydatków pochodzi z sektora przedsiębiorstw) utrzymanie obecnego poziomu wydatków budżetowych wymagałoby niemal czterokrotnego zwiększenia wydatków finansowanych przez podmioty gospodarcze. Działanie takie umożliwiłoby znaczącą poprawę pozycji naszego kraju w European Innovation Scoreboard, jako syntetycznego miernika innowacyjności gospodarki. W 2005 roku wartość wskaźnika osiągniętą przez Polskę kształtowała się na poziomie poniżej średniej dla krajów 15-tki, jak i poniżej średniej dla państw 25-tki.

Bibliografia

- [1] Balcerowicz L., Polska wobec polityki gospodarczej Unii Europejskiej, prezentacja 20-05-2005.
- [2] Baruk J., 2005, Istota innowacji-ewolucja systemów innowacyjnych, „Przegląd Organizacji”, 1, s. 20–34.
- [3] Pawłowski J., Diagnoza potencjału innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw, „Przegląd Organizacji” 2005.
- [4] Poznańska K., 2004, Pomoc finansowa dla małych i średnich przedsiębiorstw w UE, „Współczesne Zarządzanie”, nr 2.
- [5] State Aid Scoreboard Report- Autumn 2006 Update, Commission of the European Communities, Brussels.
- [6] State Aid Scoreboard Spring Update, 2002, Commission of the European Communities, Brussels.
- [7] World Bank-2, Doing business 2007-how to reform, www.worldbank.org.
- [8] Zuzek D., 2010, Innowacje produktowe w sektorze MSP przemysłu spożywczego w Polsce jako istotny czynnik konkurencyjności, SERIA, Tom XII, z. 3, s. 444–449.

PROBLEMS IN FINANCING OF INNOVATIVE PROJECTS IN SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES

Summary

This article discusses the financing of innovative activity. Because of its wide scope, attention has focused on the problems of small and medium-sized enterprises (SMEs) in accessing capital. Also raised the problem of aid and its importance in the process of financing innovative

Keywords: small and medium enterprises, innovation, public support, funding

Dagmara K. Zuzek
Zakład Ekonomii i Polityki Gospodarczej
Instytut Społeczno-Ekonomiczny
Wydział Rolniczo-Ekonomiczny
Uniwersytet Rolniczy w Krakowie
Al. Mickiewicza 21, 30-121 Kraków
e-mail: d.zuzek@ur.krakow.pl